

Rozsudek

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Z. L., zastoupeného advokátem, proti žalovaným 1) A. P., zastoupenému advokátem, a 2) A., s.r.o., o 177.720,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 18 C 85/98, o dovolání žalovaného 1) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. března 1999 č.j. 16 Co 33/99-65, takto:

Rozsudek městského soudu a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 1. října 1998 č.j. 18 C 85/98-43 se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 6 k dalšímu řízení.

Odůvodnění.

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaní "společně a nerozdílně" zaplatili na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti 177.720,- Kč s 23% úrokem z prodlení od 1.3.1998 do zaplacení. Žalobu odůvodnil tím, že dne 23.6.1982 utrpěl jako zaměstnanec národního podniku Z. u. k. se sídlem v P. pracovní úraz, který byl odškodněn "na základě pravomocného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 č.j. 12 C 190/83". Protože však výše náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 1.6.1994 do 28.2.1998 nebyla náležitým způsobem upravována, požadoval žalobce doplatek. I když podle sdělení Fondu n. m. ze dne 22.12.1997 byl státní podnik (dříve národní) Z. u. k. privatizován a novým nabyvatelem se stal žalovaný 1), vyplácí žalobci náhradu za ztrátu na výdělků ve výši 1.273,- Kč měsíčně žalovaný 2). Který z obou uvedených žalovaných "skutečně převzal odpovědnost", se však žalobci nepodařilo zjistit.

Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 1.10.1998 č.j. 18 C 85/98-43 rozhodl, že "základ žalobního nároku uplatněný vůči žalovanému 1) je důvodný", a žalobu vůči žalovanému 2) zamítl; současně rozhodl, že "žalobce a žalovaný 2) navzájem nemají právo na náhradu nákladů řízení". Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že "v rámci privatizace" na základě kupní smlouvy ze dne 1.10.1994 došlo k převodu s.p. Z. u. k. [který byl v řízení vedeném před Obvodním soudem pro Prahu 7 sp. zn. 12 C 190/83 shledán jako subjekt odpovědný za odškodnění pracovního úrazu žalobce] na žalovaného 1) a dospěl k závěru, že na základě ustanovení § 15 odst. 1 a § 17 zákona č. 92/1991 Sb. na něj přešla práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů; proto je jeho povinností "hradit nároky žalobce z pracovněprávních vztahů, které mu vznikly vůči národnímu podniku, event. státnímu podniku Z., P.". Naproti tomu v řízení nebyla zjištěna žádná ze "zákonných skutečností pro přechod práv a povinností" z pracovněprávních vztahů na žalovaného 2), a proto soud prvního stupně žalobu vůči tomuto žalovanému "pro nedostatek pasivní legitimace" zamítl.

K odvolání žalobce a žalovaného 1) Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2.3.1999 č.j. 16 Co 33/99-65 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl, že "ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným 2) žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení" a připustil proti tomuto rozsudku dovolání "pro řešení otázky, zda na žalovaného 1) přešla povinnost k náhradě škody z pracovního úrazu žalobce". Odvolací soud dovodil, že "nositelem" odpovědnosti za škodu vzniklou pracovním úrazem zůstal s.p. Z., neboť "v době vyčlenění s. p. v. (ve kterém žalobce pracoval v době, kdy pracovní úraz utrpěl) ze státního podniku, pracovní poměr žalobce k tomuto podniku již netrval". Po jeho privatizaci neuzlyaly závazky k náhradě škody zaměstnanců privatizovaného podniku na tzv. zbytkovém podniku, nýbrž podle názoru odvolacího soudu ustanovení § 15 zákona č. 92/1991 Sb. skýtá oporu pro závěr, že "tyto závazky přecházely spolu s privatizovaným majetkem na nabyvatele, a že tímto způsobem zákon zajistil uspokojení práv poškozených zaměstnanců privatizovaného podniku". Odvolací soud proto přisvědčil závěru soudu prvního

stupně, že ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 a § 17 zákona č. 92/1991 Sb. přešla na žalovaného 1) povinnost k odškodnění pracovního úrazu žalobce "bez ohledu na to, zda v dokladech o privatizaci bylo na tento konkrétní nárok výslovně pamatováno", a že v řízení "nebyly tvrzeny ani prokázány" žádné okolnosti zakládající povinnost žalovaného 2) k náhradě škody žalobci.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný 1) dovolání z důvodů uvedených v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o.s.ř. Namítal, že soudy obou stupňů neposoudily správně otázku přechodu povinnosti k náhradě škody z pracovního úrazu žalobce z národního podniku Z. u. k. na žalovaného 1). Závěr odvolacího soudu o tom, že závazky k náhradě škody zaměstnanců privatizovaných podniků nezůstávaly tzv. zbytkovým podnikům, ale přecházely spolu s privatizovaným majetkem na nabyvatele, není podle názoru dovolatele správný z toho důvodu, že nabyvateli "nemohou být přičítány k tíži následky nedokonalosti privatizační legislativy ani případné nesrovnalosti či chyby vzniklé při zpracování privatizačního projektu". Dovolatel rovněž vytkl odvolacímu soudu, že nepřihlédl ke skutečnosti, že žalovaný 1) převzal pouze část privatizovaného s.p. Z. u. k. a že nezkoumal, zda nárok uplatňovaný žalobcem "souvisí s majetkem, který přešel na žalovaného 1)", a že učinil závěr, že "takový majetek žalovaný 1) převzal", aniž by byl v tomto směru proveden jakýkoliv důkaz. Žalovaný 1) navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř., přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř. svěřuje odvolacímu soudu oprávnění založit přípustnost dovolání proti svému rozsudku ve věci samé, proti němuž by jinak dovolání nebylo přípustné, tehdy, jde-li o řešení právních otázek zásadního významu; jiné než právní otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, prohlášení přípustnosti dovolání neumožňují. Právním posouzením se rozumí činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy kdy dovozuje ze skutkového zjištění (skutkové podstaty), jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tedy o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen. Protože výrokem rozhodnutí odvolacího soudu může být dovolání připuštěno jen pro řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí dovolacího soudu, proti němuž byla přípustnost dovolání založena výrokem odvolacího soudu, jen z důvodu uvedeného v § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř., tedy namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci; uplatnění dovolacího důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. nepřichází v úvahu, protože tento důvod neslouží k řešení právních otázek, ale nápravě případného pochybení, spočívajícího v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

V posuzované věci odvolací soud svým rozhodnutím připustil dovolání pro posouzení otázky, "zda na žalovaného 1) přešla povinnost k náhradě škody z pracovního úrazu žalobce". Žalovaný 1) sice uplatňuje rovněž dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř., z obsahu dovolání (srov. § 41 odst. 2 o.s.ř.) je však zřejmé, že podrobuje kritice právní posouzení věci; uplatňuje tak způsobilý dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů je

zákoníkem práce upravován v ustanoveních § 249 až 251 (ustanovení § 251 zák. práce upravuje uspokojení nároků zaměstnanců zaměstnavatele, který byl zrušen). K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na jiného zaměstnavatele však dochází nejen podle těchto ustanovení, ale i v dalších případech stanovených právními předpisy (srov. např. § 59 odst. 3 nebo § 480 a § 487 obch. zák., § 27a zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů, § 30 odst. 2 zákona č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách). K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů od dosavadního zaměstnavatele (dosavadního subjektu odpovědnostního vztahu) na jiného zaměstnavatele může dojít toliko na základě právního předpisu, a je vyloučeno, aby nastal jen kupř. na základě smluvního ujednání zaměstnavatelských subjektů. Již z tohoto hlediska nemůže mít právní význam skutečnost, zda vůbec, popřípadě v jakém rozsahu, byl v kupní smlouvě, uzavřené dne 1.10.1994 mezi Fondem n. m. Č. a žalovaným 1), o prodeji části podniku, sjednán v rámci přechodu práv a povinností na nabyvatele též přechod pracovněprávních vztahů včetně závazků z odpovědnostního vztahu vůči žalobci, neboť v tomto směru není vůli účastníků přiznávána jakákoliv relevance.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno, že žalobce byl zaměstnán u n.p. Z. u. k. se sídlem v P., kde dne 23.6.1982 na pracovišti "S. p. v." utrpěl pracovní úraz; pro následky pracovního úrazu se stal plně invalidní a pracovní poměr skončil odchodem do invalidního důchodu v srpnu 1983. Původní zaměstnavatel a následně jeho právní nástupce s.p. Z. u. k. se sídlem v P. platil žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle ustanovení § 195 zák. práce. Na základě schváleného privatizačního projektu byla rozhodnutím ministra průmyslu a obchodu České republiky ze dne 27.9.1994 č. 622/1994 část majetku s.p. Z. u. k. se sídlem v P. vyjmuta a převedena ke dni 1.10.1994 na Fond n. m. Č. r.; kupní smlouvou ze dne 1.10.1994 č. 513/94 byla tato část majetku Fondem n. m. Č. r. prodána žalovanému 1) A. P. Od roku 1995 do března 1998 platil žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti žalovaný 2) s.r.o. A. Projednávanou věc je za tohoto skutkového stavu třeba posoudit podle zákona č. 92/1991 Sb. o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 92/1992 Sb., zákona č. 264/1992 Sb., Ústavního zákona č. 541/1992 Sb., zákona č. 544/1992 Sb., zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 306/1993 Sb., (tj. ve znění účinném v době uzavření smlouvy) - dále též jen "zákona č. 92/1991 Sb."

Převod majetku podle zákona č. 92/1991 Sb. se prováděl podle schváleného privatizačního projektu podniku nebo podle schváleného privatizačního projektu účasti státu na podnikání (srov. § 5 tohoto zákona); předmětem privatizace byl mimo jiné majetek podniku, kterým pro účely tohoto zákona je souhrn věcí a finančních prostředků, ke kterým má podnik (podnikem se tu rozumí státní podnik, státní peněžní ústav nebo jiné státní organizace) právo hospodaření nebo které jsou v jeho vlastnictví, jakož i souhrn práv, jiných majetkových hodnot a závazků podniku (srov. § 1 odst. 1 a § 2 tohoto zákona).

Privatizovaný podnik (jeho část) představuje jako organizovaný útvar nejen určitý soubor věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které slouží k plnění jeho úkolů. Součástí tohoto souboru, (jeho části) je i osobní prvek (zaměstnanci v něm působící). V zájmu zachování této jednoty hmotných, osobních i nehmotných složek podnikání, jež jsou ve svém souhrnu předpokladem ekonomické funkčnosti podniku, zákon č. 92/1991 Sb. (obdobně jako ustanovení § 250 zák. práce) stanovil, že na nabyvatele přecházela rovněž práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům pracujícím v podniku nebo v jeho organizační složce, jichž se privatizace týká (srov. § 17, větu první tohoto zákona).

Z uvedeného je zřejmé, že k přechodu práv a povinností

z pracovněprávních vztahů k těm zaměstnancům, jejichž pracovněprávní vztah k privatizovanému podniku před uzavřením smlouvy o prodeji podniku (organizační složky privatizovaného podniku) skončil, a kteří v něm již ke dni účinnosti smlouvy o prodeji privatizovaného podniku (jeho organizační složky) nepracovali, neboť jejich pracovní poměr již v minulosti skončil, podle § 17 zákona č. 92/1991 Sb. nedocházelo.

Úvahu o přechodu povinnosti platit žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nelze odvíjet úspěšně ani z ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb. S vlastnickým právem k privatizovanému majetku přecházela podle tohoto ustanovení na nabyvatele i jiná práva a závazky, avšak jen ta práva a ty závazky, které souvisely s privatizovaným majetkem podniku; protože závazky z odpovědnostních vztahů, včetně závazků k náhradě škody, se mohly upínat jen k privatizovanému podniku jako celku, bez ohledu na to, ve které jeho organizační složce vznikly, nepřecházely z tohoto důvodu podle tohoto ustanovení na nabyvatele v tom případě, jestliže docházelo k privatizaci pouze části podniku (jeho organizační složky).

Jelikož v posuzovaném případě nenastala žádná ze skutečností, se kterými zákon spojuje přechod práv a povinností dosavadního zaměstnavatele z pracovního poměru zaměstnance na jiný zaměstnavatelský subjekt, nemohly na žalovaného 1) dnem 1.10.1994 přejít práva a povinnosti upínající se k dřívějšímu pracovnímu poměru žalobce, a nemohla proto ani vzniknout povinnost žalovaného 1) k náhradě škody podle ustanovení § 190 a § 195 zák. práce. Dospěl-li odvolací soud v napadeném rozsudku k opačnému závěru, spočívá jeho rozsudek na nesprávném právním posouzení věci.

Protože rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, Nejvyšší soud České republiky jej zrušil (243b odst. 1, část věty za středníkem a § 243b odst. 2, věta první o.s.ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, Nejvyšší soud České republiky zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně 9. srpna 2000